

Προκαταρκτική
Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης
ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

ΤΙΤΛΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «Ισότητα στον πολιτικό γάμο, τροποποίηση του Αστικού Κώδικα και άλλες διατάξεις»

Επισπεύδον Υπουργείο: Υπουργός Επικρατείας

Στοιχεία επικοινωνίας: isotitastongamo@primeminister.gr

Επιλέξατε από τον παρακάτω κατάλογο τον τομέα ή τους τομείς νομοθέτησης στους οποίους αφορούν οι βασικές διατάξεις της αξιολογούμενης ρύθμισης:

ΤΟΜΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ	(X)
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ¹	X
ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ – ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ²	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ / ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ / ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ³	X
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ⁴	X
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ – ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ⁵	X
ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ⁶	X

¹ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και Υπουργείου Πολιτισμού.

² Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και Υπουργείου Εξωτερικών.

³ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

⁴ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υπουργείου Υγείας.

⁵ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εσωτερικών, Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείου Δικαιοσύνης.

⁶ Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Ανάπτυξης, Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Υπουργείου Υποδομών & Μεταφορών, Υπουργείου Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Υπουργείου Τουρισμού.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Αιτιολογική έκθεση

	Η «ταυτότητα» της αξιολογούμενης ρύθμισης
1.	Ποιο ζήτημα αντιμετωπίζει η αξιολογούμενη ρύθμιση;
	<p>Θεσμοθετεί στην ελληνική έννομη τάξη τον γάμο μεταξύ δύο προσώπων ανεξάρτητα από το φύλο τους, προκειμένου να επιτευχθεί η ισότητα στον γάμο και η νομική προστασία οικογενειών. Η θεσμοθέτηση της ισότητας στον γάμο δημιουργεί και ισότητα στα δικαιώματα παιδιών ομόφυλων ζευγαριών που ήδη υπάρχουν. Αυτονοήτως, το νομοσχέδιο αφορά στον πολιτικό γάμο, ως αντικείμενο ρύθμισης της κρατικής έννομης τάξης. Δεν περιορίζει, αντίθετα, στην περίπτωση του θρησκευτικού γάμου, την ευχέρεια της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας ή άλλων δογμάτων ή θρησκειών γνωστών στην Ελλάδα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1367 ΑΚ, να καθορίσουν τις προϋποθέσεις της ιεροτελεστίας και κάθε θέμα σχετικό μ' αυτήν σύμφωνα με το τυπικό και τους κανόνες του δόγματος ή του θρησκευάτος σύμφωνα με το οποίο γίνεται η ιεροτελεστία.</p> <p>Η προβλεπόμενη επέκταση του δικαιώματος σύναψης γάμου αποτελεί ένα αποφασιστικό βήμα προς την κατεύθυνση της εμπέδωσης της ισότητας και της άρσης του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων σε βάρος των ομόφυλων ζευγαριών και εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της δημιουργίας μιας κοινωνίας χωρίς διακρίσεις. Έτσι η χώρα μας προστίθεται στον μακρύ κατάλογο των χωρών που αναγνωρίζουν την ισότητα στον γάμο, από μακρού χρόνου, όπως η Ολλανδία, το Βέλγιο, ο Καναδάς, η Σουηδία, η Νορβηγία, η Πορτογαλία, η Αργεντινή, η Δανία, η Γαλλία, η Βραζιλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, ή πιο πρόσφατα, όπως η Φινλανδία, το Λουξεμβούργο, η Ιρλανδία, η Εσθονία, η Γερμανία, η Μάλτα, η Αυστραλία, η Ελβετία και οι ΗΠΑ (συνολικά 36 χώρες στον κόσμο).</p>
2.	Γιατί αποτελεί πρόβλημα;
	<p>Η σημαντική εξέλιξη του Οικογενειακού Δικαίου που επέρχεται με το παρόν νομοσχέδιο, ανταποκρινόμενη σε πιο σύγχρονες αξιολογήσεις της ελληνικής έννομης τάξης, εντάσσεται στο πλαίσιο της Ενωσιακής Στρατηγικής για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ στην ΕΕ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Βρυξέλλες, 2020) αλλά και της Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (Αθήνα, 2021). Για τη διαμόρφωση των σύγχρονων αντιλήψεων σε σχέση με την έννοια της οικογένειας καθοριστικό ρόλο διαδραμάτισε η νομολογία του Δικαστηρίου της Ένωσης όπως και αυτή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το οποίο, εκκινώντας από την απόφαση Schalk και Kopf κατά Αυστρίας, αλλά συνεχίζοντας και με πιο πρόσφατες, όπως οι X κ.λπ. κατά Αυστρίας, Oliari κ.λπ. κατά Ιταλίας, Orlandi κ.λπ. κατά Ιταλίας κ.α., αναγνώρισε ότι η σχέση ομόφυλου ζευγαριού εμπίπτει στην έννοια της οικογενειακής ζωής του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, ενώ</p>

αμφότερα τα Δικαστήρια επιτάσσουν και την προστασία της σχέσης του κοινού τέκνου και με τους δύο γονείς του.

Την αφετηρία για τη νομική αναγνώριση ομόφυλων συμβιωτικών σχέσεων στη χώρα μας αποτέλεσε ο ν. 4356/2015, ο οποίος παρέχει –συμπληρώνοντας το προηγούμενο καθεστώς του ν. 3719/2008– τη δυνατότητα σύναψης συμφώνου συμβίωσης και στα ομόφυλα ζευγάρια, ρύθμιση η οποία πυροδοτήθηκε από την ‘καταδικαστική’ για την Ελλάδα απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση Βαλλιαντάος κ.α. κατά Ελλάδος. Ωστόσο, το σύμφωνο συμβίωσης, αν και προσφέρει τόσο σε ομόφυλα όσο και σε ετερόφυλα ζευγάρια ένα συνεκτικό κανονιστικό πλαίσιο για τη ρύθμιση της συμβίωσής τους, με άξονα την ιδιωτική αυτονομία, αποτελεί έναν θεσμό οικογενειακού δικαίου εναλλακτικό προς τον γάμο, που δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον τελευταίο, όπως, εξάλλου, αποδεικνύει και η συνύπαρξη των δύο θεσμών, ως νομικών δυνατοτήτων, σήμερα, για τα ετερόφυλα ζευγάρια. Παραμένει, περαιτέρω, το ζήτημα της δυνατότητας σύναψης του πολιτικού γάμου, ως σύμβασης του αστικού δικαίου ανεξαρτήτως του φύλου των μελλοντικών συζύγων, και άρα και από ομόφυλα ζευγάρια, ως ειδική έκφανση της απαγόρευσης διακρίσεων με βάση το φύλο και τον σεξουαλικό προσανατολισμό.

Και, ναι μεν, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να καθορίσει το ουσιαστικό οικογενειακό δικαίο των Κρατών-Μελών, επιτάσσει όμως, διά της νομοθεσίας της και της νομολογίας του Δικαστηρίου της, την αναγνώριση των δικαιωμάτων που απορρέουν, στο πλαίσιο του δικαίου της ΕΕ, από γάμους ομοφύλων που τελέστηκαν στο εξωτερικό, καθώς και την αναγνώριση των παιδιών με ομόφυλους γονείς (απόφαση C-673/16, Coman, 2018, απόφαση C-490/20 Panchareno, 2021). Δημιουργείται, έτσι, μία αντίστροφη δυσμενής διάκριση σε βάρος των Ελλήνων πολιτών και εν γένει όσων κατοικούν στην Ελλάδα και δεν έχουν ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της ΕΕ, την οποία το παρόν νομοσχέδιο αίρει.

Η θεσμοθέτηση της ισότητας στον γάμο δημιουργεί και ισότητα στα δικαιώματα παιδιών ομόφυλων ζευγαριών που ήδη ζουν με και ανατρέφονται από ομόφυλους γονείς. Το ΣχΝ δίνει τη δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων που δημιουργούνται από τη μη αναγνώριση της συγγένειας των παιδιών αυτών με τον ένα γονέα τους, η οποία έχει ως συνέπεια να αποστερούνται μια σειρά δικαιωμάτων (γονική μέριμνα, διατροφή, κληρονομικό δικαίωμα) και να προσβάλλεται το δικαίωμά τους στην οικογενειακή ζωή. Ας αναφερθεί εδώ και η απόφαση D.B. και άλλοι κατά Ελβετίας, του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (απόφαση της 22/02/2023 επί των προσφυγών 58817/15 & 58252/15), σύμφωνα με την οποία η Ελβετία παραβίασε το άρθρο 8 ΕΣΔΑ και συγκεκριμένα δεν επέδειξε τον δέοντα σεβασμό της ιδιωτικής ζωής ενός παιδιού που είχε γεννηθεί μέσω παρένθετης κυοφόρου στις ΗΠΑ με βιολογικό υλικό άνδρα που βρίσκεται σε καταχωρισμένη συμβίωση (αντίστοιχη του ελληνικού συμφώνου συμβίωσης) με

άλλον άνδρα, επειδή δεν αναγνώρισε τη σχέση συγγένειάς του (του παιδιού) με τον μη βιολογικό του πατέρα, παρότι η σχέση αυτή είχε ήδη αναγνωριστεί από το αρμόδιο αμερικανικό δικαστήριο και απέκλειε ακόμη και τη δυνατότητα εκ των υστέρων υιοθεσίας του παιδιού από τον δεύτερο γονέα του. Καθοριστικής σημασίας και οδοδείκτης για τον νομοθέτη είναι εδώ ο σεβασμός των δικαιωμάτων των παιδιών, η προστασία, και μέσω της νομικής της αναγνώρισης, της πραγματικής οικογενειακής τους ζωής και η ίση μεταχείρισή τους με τα παιδιά ετερόφυλων οικογενειών, προκειμένου να αποτραπούν φαινόμενα κοινωνικού τους αποκλεισμού και σχολικού εκφοβισμού.

Το ΣχΝ δεν επεμβαίνει στις διατάξεις των άρθρων 1542 επ. Αστικού Κώδικα για την υιοθεσία, η εφαρμογή των οποίων, περιλαμβανομένου του άρθρου 1562 Αστικού Κώδικα για την υιοθεσία από τον ένα σύζυγο του τέκνου του άλλου, αποτελεί αυτόθροη και αυτονόητη συνέπεια της επέκτασης του γάμου και στα ομόφυλα ζευγάρια.

Με το ΣχΝ επιχειρείται επίσης η προστασία της οικογένειας που έχει ήδη συσταθεί σε χώρα του εξωτερικού, και, ιδίως, των τέκνων που έχουν γεννηθεί και θεμελιώσει νομική σχέση με τον γονέα ή τους ομόφυλους γονείς τους, η οποία πρέπει να είναι σεβαστή για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ιδίως, δε, η διάταξη αυτή αποσκοπεί στην τήρηση των υποχρεώσεων της χώρας μας που απορρέουν από το πρωτογενές, κυρίως τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και δευτερογενές ενωσιακό δίκαιο, όπως αυτό έχει ερμηνευτεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Στρασβούργου.

Η αναγνώριση του δικαιώματος τέλεσης πολιτικού γάμου ανεξαρτήτως του φύλου των μελλονύμφων συνεπάγεται και την αντίστοιχη νομική μεταχείριση και άρα αναγνώριση των έννομων συνεπειών γάμων που έχουν τελεστεί στην αλλοδαπή πριν την έναρξη εφαρμογής του παρόντος νόμου καθώς και των οικογενειακών δεσμών που έχουν ήδη δημιουργηθεί με τυχόν κοινά τέκνα των συζύγων.

Τέλος, προβλέπεται η διασφάλιση εργασιακών δικαιωμάτων και παροχών που συνδέονται τελολογικά με τη δημιουργία οικογένειας με τρόπο ώστε να διασφαλισθεί η ίση μεταχείριση ανεξαρτήτως φύλου ή ταυτότητας φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού και στον τομέα της απασχόλησης. Το ίδιο ισχύει και με τις απαραίτητες νομοτεχνικές και ορολογικές προσαρμογές σε επιμέρους νομοθετήματα, όπου αυτό κρίθηκε αναγκαίο.

3.

Ποιους φορείς ή πληθυσμιακές ομάδες αφορά;

Διευρύνεται η πρόσβαση στον θεσμό του γάμου σε όλα τα πρόσωπα ανεξαρτήτως φύλου, ενώ επίσης διευρύνεται σε περισσότερους τομείς (ενδεικτικά εκπαίδευση,

κοινωνική προστασία κ.ά.) η απαγόρευση των διακρίσεων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα, την έκφραση, τα χαρακτηριστικά φύλου, καθώς και τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις.

Η αναγκαιότητα της αξιολογούμενης ρύθμισης	
4.	<p>Το εν λόγω ζήτημα έχει αντιμετωπιστεί με νομοθετική ρύθμιση στο παρελθόν; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☒</p> <p>Εάν ΝΑΙ, ποιο είναι το ισχύον νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το ζήτημα;</p>
	<p>Με τον ν. 4443/2016 καθιερώνεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και απαγορεύονται οι διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας σύμφωνα με την Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000. Με το παρόν ΣχΝ η ως άνω αρχή και η σχετική απαγόρευση διακρίσεων επεκτείνονται σε νέους τομείς πέραν όσων επιβάλλει η παραπάνω Οδηγία.</p>
5.	<p>Γιατί δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της υφιστάμενης νομοθεσίας</p>
	<p>i) με αλλαγή προεδρικού διατάγματος, υπουργικής απόφασης ή άλλης κανονιστικής πράξης;</p> <p>Δεν υφίσταται σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση. Απαιτείται τροποποίηση του Αστικού Κώδικα, καθώς στην ισχύουσα μορφή του, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία του Αρείου Πάγου, αποκλείει τα ομόφυλα ζευγάρια από τον θεσμό του γάμου.</p> <p>Επίσης παρεμβάσεις που αποβλέπουν στην απαγόρευση των διακρίσεων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα, την έκφραση, τα χαρακτηριστικά φύλου καθώς και τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις σε περισσότερους τομείς, απαιτούν ρύθμιση με τυπικό νόμο γενικής ισχύος.</p>
	<p>ii) με αλλαγή διοικητικής πρακτικής συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας νέας ερμηνευτικής προσέγγισης της υφιστάμενης νομοθεσίας;</p> <p>Ομοίως.</p>

	iii) με διάθεση περισσότερων ανθρώπινων και υλικών πόρων;	Αδιάφορη για τη λύση του προβλήματος που επιδιώκει η ρύθμιση. Αλλά και εάν απαιτηθεί, χρειάζεται ως νομική βάση τον τυπικό νόμο.
--	--	--

Συναφείς πρακτικές		
6.	Έχετε λάβει υπόψη συναφείς πρακτικές; ΝΑΙ X ΟΧΙ ☐ Εάν ΝΑΙ, αναφέρατε συγκεκριμένα:	
	i) σε άλλη/ες χώρα/ες της Ε.Ε. ή του ΟΟΣΑ:	Η ισότητα στον γάμο ισχύει σε 36 χώρες παγκοσμίως. Από τις 38 χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ ισχύει σε 26 (Αυστρία, Αυστραλία, Βέλγιο, Καναδάς, Χιλή, Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Μεξικό, Ολλανδία, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ). Η ισότητα στον γάμο ισχύει σε 15 χώρες της Ε.Ε., εκ των οποίων όλες πλην μίας (Μάλτα) περιλαμβάνονται στις παραπάνω αναφερόμενες χώρες του ΟΟΣΑ. Αντίστοιχα, η υιοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια ισχύει σε 39 χώρες παγκοσμίως, εκ των οποίων οι 16 είναι κράτη-μέλη της Ε.Ε.
	ii) σε όργανα της Ε.Ε.:	Ενωσιακή Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στην ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλλες, 2020)
	iii) σε διεθνείς οργανισμούς:	

Στόχοι αξιολογούμενης ρύθμισης	
7.	Σημειώστε ποιοι από τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> ☐ ☐ </div> <div style="text-align: center;"> ☐ ☒ </div> <div style="text-align: center;"> ☐ ☐ </div> <div style="text-align: center;"> ☐ ☒ </div> <div style="text-align: center;"> ☐ ☐ </div> </div>	

8.	Ποιοι είναι οι στόχοι της αξιολογούμενης ρύθμισης;
-----------	---

	i) βραχυπρόθεσμοι:	<p>Η παροχή και στα ομόφυλα ζευγάρια πρόσβασης στον θεσμό του γάμου και η προστασία των οικογενειών τους, και ιδίως η υπηρετήση του βέλτιστου συμφέροντος των παιδιών τους. Αυτό επιτυγχάνεται άμεσα με την τροποποίηση των διατάξεων του ΑΚ.</p> <p>Η διεύρυνση της απαγόρευσης των διακρίσεων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα, την έκφραση, τα χαρακτηριστικά φύλου καθώς και τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις σε περισσότερους τομείς.</p>
	ii) μακροπρόθεσμοι:	<p>Οι ρυθμίσεις εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο της δημιουργίας μιας κοινωνίας χωρίς διακρίσεις και κοινωνικό αποκλεισμό.</p>

9.	Ειδικότεροι στόχοι ανάλογα με τον τομέα νομοθέτησης⁷
-----------	--

➤ Κοινωνική πολιτική:

⁷ Για την ενδεικτική παράθεση δεικτών αξιοποιήθηκαν οι βάσεις δεδομένων του ΟΟΣΑ (<https://data.oecd.org/Greece.htm>) και της ΕΛΣΤΑΤ (<http://www.statistics.gr/>).

ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφ ατα στοιχεί α	Επιδιωκό μενος στόχος (Ζετία)
Αριθμός επιχειρησιακών, κλαδικών και ομοιοεπαγγελματικών συμβάσεων (και ε.γ.σ.ε. εάν συνήφθη το συγκεκριμένο έτος) και αριθμός/ποσοστό εργαζομένων που καλύπτονται από αυτές.							
Αριθμός/ποσοστό σ.σ.ε. που συνήφθησαν χωρίς προσφυγή σε διαμεσολάβηση							
Αριθμός/ποσοστό σ.σ.ε. που συνήφθησαν χωρίς προσφυγή σε διαιτησία							
Μέσος χρόνος ολοκλήρωσης διαδικασίας μεσολάβησης							
Μέσος χρόνος ολοκλήρωσης διαδικασίας διαιτησίας							
Μέση διάρκεια σ.σ.ε. (προβλεπόμενη στα σχετικά κείμενα αλλά και πραγματική με την έννοια της παράτασης μετά τη συμβατική τους λήξη)							
Ώρες εργασίας ανά ημέρα, εβδομάδα και ανά κλάδο οικονομίας							

Αριθμός αμειβόμενων υπερωριών (που δηλώθηκαν) ανά εργαζόμενο και κλάδο οικονομίας							
Αριθμός ατυχημάτων ανά κλάδο οικονομίας και αριθμός/ποσοστό ατυχημάτων που προκάλεσαν θάνατο ή αναπηρία							

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφ ατα στοιχεί α	Επιδιωκό μενος στόχος (3ετία)
Ποσοστό ανεργίας							
Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων							
Ποσοστό ανεργίας νέων							
Ποσοστό ανεργίας γυναικών							
Ποσοστό ανεργίας ανά γεωγραφική περιφέρεια							
Ποσοστό ανεργίας βάσει μορφωτικού επιπέδου							
Δείκτης απασχόλησης / Δείκτης ωρών εργασίας / Δείκτης αμοιβών (ανά βασικό τομέα της οικονομίας π.χ. μεταποίηση, κατασκευές κ.λπ.)							
Μερική απασχόληση ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης (στο σύνολο του πληθυσμού και ειδικότερα για νέους)							
Ποσοστό απασχολούμενων με σύμβαση ορισμένου χρόνου (στο σύνολο του πληθυσμού και ειδικότερα για νέους)							

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφ ατα στοιχεί α	Επιδιωκό μενος στόχος (3ετία)
Πραγματικό ύψος συντάξεων ανά ασφαλιστική ομάδα (μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα, δημόσιοι υπάλληλοι, επαγγελματίες και έμποροι, αγρότες) και ανά έτη συνολικής ασφάλισης και αντίστοιχες δαπάνες							
Ύψος ασφαλιστικών εισφορών ανά ασφαλιστική ομάδα (μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα, δημόσιοι υπάλληλοι, επαγγελματίες και έμποροι, αγρότες) και αντίστοιχα έσοδα του ΕΦΚΑ							

Ηλικία (πραγματική) συνταξιοδότησης ανά πληθυσμιακή ομάδα και έτη συνολικής ασφάλισης							
Μέσος χρόνος απονομής σύνταξης							
Ποσοστό συνταξιοδοτικής δαπάνης επί του ΑΕΠ							
Ποσοστό προσφυγών σχετικά με την απονομή σύνταξης που γίνονται εν μέρει ή εν όλω δεκτές							

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφατα στοιχεία	Επιδιωκόμενος στόχος (3ετία)
Ποσοστό πληθυσμού σε καθεστώς φτώχειας, σε κίνδυνο φτώχειας ή σε κοινωνικό αποκλεισμό							
Ποσοστό υλικής στέρησης σε τέσσερα ή περισσότερα βασικά αγαθά ή υπηρεσίες							
Ποσοστό νοικοκυριών στο σύνολο του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν δυσκολία αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών							
Ποσοστό πληθυσμού που λαμβάνει επιδόματα και η αντίστοιχη κρατική δαπάνη (συνολικά και ανά επίδομα)							
Αριθμός παιδιών σε ορφανοτροφεία							
Αριθμός αστέγων (εκτίμηση) που σιτίζονται από δήμους και άλλες υπηρεσίες							
Ποσοστό πληθυσμού που μένει σε προσωρινή μορφή κατοικίας λόγω κρίσης (π.χ. σεισμός, πυρκαγιά)							
Κόστος κατ' άτομο ανά πρόγραμμα φροντίδας (μητρότητας, δυσκολίες μάθησης κλπ)							

ΥΓΕΙΑ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφατα στοιχεία	Επιδιωκόμενος στόχος (3ετία)
Αριθμός εσωτερικών / εξωτερικών ασθενών ανά έτος							
Ποσοστά παιδικής θνησιμότητας							
Συνολικές δαπάνες υγείας κατά κεφαλή							
Δαπάνες φαρμάκων κατά κεφαλή							
Αριθμός ιατρών ανά 1000 κατοίκους							
Αριθμός νοσοκομειακών κλινών ανά 1000 κατοίκους							
Μέση διάρκεια επείγουσας νοσηλείας							

Ειδικές νοσηλευτικές υπηρεσίες: εσωτερικοί ασθενείς (απόλυτος αριθμός και ανά διαθέσιμο κρεβάτι), μέση παραμονή, περίθαλψη εξωτερικών ασθενών (εξωτερικά ιατρεία και επείγοντα περιστατικά)							
Αριθμός ασθενών που περιμένουν για Χ μήνες να εξυπηρετηθούν (για μη επείγουσα νοσηλεία, ή για μονομερή περίθαλψη ή για την πρώτη εξέταση)							
Αριθμός νοσηλειών ανά 1000 κατοίκους							
Αριθμός κλινών ανά νοσηλευτική υπηρεσία							

ΙΣΟΤΗΤΑ ΦΥΛΩΝ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφατα στοιχεία	Επιδιωκόμενος στόχος (3ετία)
Ποσοστό απασχόλησης ανά φύλο							
συνολικά							
ανά περιφέρεια							
ανά κλάδο οικονομίας							
ανά ηλικιακή ομάδα							
Ποσοστό ανεργίας ανά φύλο							
συνολικά							
ανά περιφέρεια							
ανά κλάδο οικονομίας							
ανά ηλικιακή ομάδα							
Ποσοστό αυτοαπασχολούμενων ανά φύλο							
Ποσοστό εργοδοτών ανά φύλο							
Ποσοστό μελών Δ.Σ. εταιρειών ανά φύλο							
Ποσοστό μελών Κοινοβουλίου, περιφερειακών και δημοτικών συμβουλίων ανά φύλο							

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ-ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφατα στοιχεία	Επιδιωκόμενος στόχος (3ετία)
Αιτήματα ασύλου – Ποσοστό αποδοχής – Μέσος χρόνος έκδοσης αποφάσεων							
Μεταναστευτικές ροές ανά πύλη εισόδου/χώρα προέλευσης/ ηλικιακή ομάδα/φύλο							
Αριθμός απελάσεων ανά χώρα προέλευσης των απελαυομένων/αιτία απέλασης							

Μονάδες φιλοξενίας μεταναστών (σχέση δυναμικότητας και πραγματικού αριθμού φιλοξενουμένων)							
Περιστατικά και είδος παραβατικότητας ανά μονάδα φιλοξενίας							

Προφανώς, στο πεδίο αυτό θα υπάρχουν και στοιχεία που αφορούν τους αλλοδαπούς που προέρχονται από άλλους δείκτες (απασχόληση, εκπαίδευση, παραβατικότητα κ.λπ.)

➤ Δημόσια Διοίκηση – Δημόσια τάξη – Δικαιοσύνη:

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφατα στοιχεία	Επιδιωκόμενος στόχος (3ετία)
Αριθμός δημοσίων υπαλλήλων							
Αριθμός/ποσοστό α) μονίμων/ιδαχ β) ιδοχ και γ) μετακλητών υπαλλήλων							
Αναλογία υπαλλήλων ανά τμήμα, διεύθυνση, γενική διεύθυνση							
Ποσοστό υπαλλήλων με πρόσβαση στο INTERNET							
Αριθμός υπηρεσιών με εσωτερική δικτύωση (intranet)							
Αναλογία Η/Υ ανά θέση εργασίας							
Αριθμός ιστοσελίδων δημόσιων υπηρεσιών και φορέων/ σύνολο δημοσίων υπηρεσιών και φορέων							
Αριθμός κέντρων πληροφόρησης πολιτών, σε κεντρικό, περιφερειακό, νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο καθώς και σε επίπεδο νομικών προσώπων, οργανισμών κλπ							
Αριθμός ατόμων που εξυπηρετούνται από τις δημόσιες υπηρεσίες ανά έτος και ανά υπηρεσία							
Κόστος προσωπικού (δαπάνες μισθοδοσίας και πρόσθετες δαπάνες ως ποσοστό επί της συνολικής δαπάνης ανά υπουργείο)							
Κόστος διαχείρισης θεμάτων προσωπικού: δαπάνες μονάδων προσωπικού ως ποσοστό της συνολικής δαπάνης ανά υπουργείο							

ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφατα στοιχεία	Επιδιωκόμενος στόχος (3ετία)
------------------	-----------------------------	--	--	--	--	-------------------	------------------------------

Διαπραχθέντα αδικήματα, δράστες αδικημάτων και αναλογία ανά 100.000 κατοίκους							
Αδικήματα Ποινικού Κώδικα κατά κατηγορίες και κατά γεωγραφική περιοχή							
Διαπραχθέντα αδικήματα και θεωρούμενοι ως δράστες αυτών κατά εθνικότητα, φύλο και τάξεις ηλικιών							
Ετήσια στατιστική απεικόνιση των αδικημάτων και αξιόποινων συμπεριφορών που προκαλούν το κοινό αίσθημα (ανθρωποκτονίες, ληστείες, κλοπές – διαρρήξεις)							
Αδικήματα που αφορούν στην παράνομη είσοδο και παραμονή στη χώρα							
Συχνότητα εγκλημάτων ανά τύπο εγκλήματος							
Ποσοστό εγκληματικών περιπτώσεων που εξιχνιάστηκαν στο σύνολο των εγκλημάτων							
Σύνολο εργαζομένων στη δημόσια ασφάλεια							
Αριθμός κατοίκων ανά αστυνομικό, ανά αστυνομικό τμήμα και ανά περιοχή αστυνόμευσης							
Αναλογία αστυνομικών ανά 1000 κατοίκους – αναλογία κατοίκων ανά αστυνομικό τμήμα και περιοχή αστυνόμευσης							
Κατά κεφαλή καθαρές δαπάνες για αστυνομικές υπηρεσίες							
Κατανομή πόρων για την αντιμετώπιση της παραβατικής συμπεριφοράς ανά τομείς (π.χ. εγκλήματα βίας, οικονομικά εγκλήματα, ναρκωτικά, τροχαία, κλοπές, τρομοκρατία)							

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ	Εξέλιξη την τελευταία 5ετία					Πρόσφατα στοιχεία	Επιδιωκόμενος στόχος (3ετία)
Αριθμός εισερχόμενων αστικών, εργατικών και εμπορικών διαφορών							
Αριθμός εισερχόμενων διοικητικών περιπτώσεων							
Συνολικός χρόνος που απαιτείται για την επίλυση αστικών, εμπορικών, εργατικών, διοικητικών και άλλων υποθέσεων							

Μέσος χρόνος έκδοσης δικαστικών αποφάσεων (Ειρηνοδικεία, Πρωτοδικεία, Εφετεία, Άρειος Πάγος/Συμβούλιο Επικρατείας)							
Μέσος όρος των υποθέσεων ανά δικαστή (ποινικά, πολιτικά και διοικητικά δικαστήρια)							
Ποσοστό δικαστικών αποφάσεων που ακυρώνονται μετά από έφεση ή αναίρεση							
Αριθμός υποθέσεων που επιλύονται με το σύστημα του εξωδικαστικού συμβιβασμού							
Αξιοποίηση εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης διαφορών, πχ. διαμεσολάβηση							
Στήριξη των ατόμων που χρήζουν προστασίας αλλά δεν διαθέτουν πόρους (νομική προστασία)							
Κόστος προσφυγής στη δικαιοσύνη							
Ποσοστό ηλεκτρονικής υποβολής δικογράφων							
Ποσοστό διεκπεραιουμένων κατ' έτος υποθέσεων έναντι εκκρεμών (σε ετήσια και συνολική βάση εκκρεμοτήτων)							
Ποσοστό ποινικών υποθέσεων, σε ετήσια βάση, για τις οποίες επιβλήθηκαν ποινές μετατρέψιμες σε χρήμα							
Μέσο κόστος σωφρονιστικού συστήματος ανά κρατούμενο							
Αναλογία προσωπικού φύλαξης (φυλάκων) ανά κρατούμενο							

Ψηφιακή διακυβέρνηση	
10.	Σε περίπτωση που προβλέπεται η χρήση πληροφοριακού συστήματος, ποια θα είναι η συμβολή αυτού στην επίτευξη των στόχων της αξιολογούμενης ρύθμισης: ΑΜΕΣΗ ☐ ή/και ΕΜΜΕΣΗ ☐
	i) Εάν είναι άμεση, εξηγήστε:
	ii) Εάν είναι έμμεση, εξηγήστε:
11.	Το προβλεπόμενο πληροφοριακό σύστημα είναι συμβατό με την εκάστοτε ψηφιακή στρατηγική της χώρας (Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού); ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

	Εξηγήστε:	
12.	Διασφαλίζεται η διαλειτουργικότητα του εν λόγω πληροφοριακού συστήματος με άλλα υφιστάμενα συστήματα; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	
	Αναφέρατε ποια είναι αυτά τα συστήματα:	
13.	Έχει προηγηθεί μελέτη βιωσιμότητας του προβλεπόμενου πληροφοριακού συστήματος; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	
	Εξηγήστε:	

Κατ' άρθρο ανάλυση αξιολογούμενης ρύθμισης		
14.	Σύνοψη στόχων κάθε άρθρου	
	<i>Άρθρο</i>	<i>Στόχος</i>
	1	Στο άρθρο 1 περιγράφεται ο σκοπός του νόμου που αποβλέπει στη διασφάλιση της αρχής της ισότητας στον γάμο και στην ενίσχυση της προστασίας από διακρίσεις, στο πλαίσιο της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+.
	2	Με το άρθρο 2 καθορίζεται το αντικείμενο του νόμου και συγκεκριμένα οι παρεμβάσεις που επιχειρούνται με αυτόν.
	3	Με το άρθρο 3 τροποποιείται η πρώτη παράγραφος του άρθρου 1350 Αστικού Κώδικα, ορίζοντας ότι ο γάμος συνάπτεται μεταξύ δύο προσώπων διαφορετικού ή ίδιου φύλου. Αναγνωρίζεται με τον τρόπο αυτό για πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη η ισότητα στον γάμο. Η γραμματική διατύπωση του νόμου ακολουθεί αυτή που έχει υιοθετηθεί από την αντίστοιχη γαλλική (Article 143 Code civil) και γερμανική (§ 1353 Absatz 1 Satz 1 BGB) ρύθμιση.
	4	Με το άρθρο 4 διορθώνεται η αναχρονιστική και αντισυνταγματική, κατά την κρατούσα στην ελληνική θεωρία άποψη, ρύθμιση της παραγράφου 3 του άρθρου 1505 Αστικού Κώδικα, έτσι ώστε σε περίπτωση παράλειψης της δήλωσης επωνύμου των τέκνων από τους γονείς, τα τέκνα να αποκτούν όχι εκείνο του πατέρα, αλλά σύνθετο επώνυμο αποτελούμενο

		από τα (πρώτα) επώνυμα των γονέων τους σε αλφαβητική σειρά.
	5	Με το άρθρο 5 εκσυγχρονίζονται οι παρωχημένες διατυπώσεις της πρώτης και τρίτης παραγράφου του άρθρου 21 του ν. 344/1976 για τις ληξιαρχικές πράξεις. Με την εξουσιοδοτική διάταξη παρέχεται εξουσιοδότηση για τη σύνταξη ληξιαρχικών πράξεων που αφορούν στον γάμο μεταξύ δύο προσώπων του ίδιου φύλου και στην απόκτηση κοινών παιδιών με αναφορά στις δύο μητέρες ή στους δύο πατέρες τους.
	6	Με το άρθρο 6 γίνονται οι αναγκαίες συμπληρώσεις σε διατάξεις του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης και του εργατικού δικαίου, ώστε να επεκταθούν παροχές και προνόμια σε ομόφυλους συζύγους και γονείς. Ειδικότερα, επεκτείνεται η ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας με την προσθήκη άρθρου 228 Α στον Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022, Α' 222), καθώς επίσης και η ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας με προσθήκη παρ. 3 Α στο άρθρο 151 του ν. 5078/2023 (Α' 211) ώστε οι σχετικές ρυθμίσεις να μπορούν να εφαρμοστούν και στους ομόφυλους συζύγους που έχουν αποκτήσει κοινό παιδί. Η επιλογή του προσώπου του δικαιούχου, ο οποίος δύναται κατά τους όρους του νόμου να μεταβιβάσει την άδεια ή την παροχή, αντιστοίχως καθορίζεται με δήλωση των συζύγων. Όμοιες προσθήκες γίνονται και στις διατάξεις των άρθρων 220 και 226 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου με την εισαγωγή τέταρτης και τρίτης παραγράφου αντίστοιχα, για την επέκταση της άδειας μητρότητας και πατρότητας στην περίπτωση ομόφυλων γονέων. Με τις εν λόγω διατάξεις οι ομόφυλοι σύζυγοι που αποκτούν κοινό παιδί λαμβάνουν εν συνόλω τον ίδιο αριθμό ημερών αδείας (μητρότητας-πατρότητας) με αυτές που λαμβάνει η ετερόφυλη οικογένεια, δηλώνοντας προς τον εργοδότη το πρόσωπο του κάθε γονέα που θα κάνει χρήση κάθε άδειας. Προς την ίδια κατεύθυνση αναθεωρούνται και οι αντίστοιχες διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007, Α' 26).
	7	Με το άρθρο 7 επεκτείνεται η προστασία από την απόλυση σε ομόφυλους γονείς με την προσθήκη τέταρτης παραγράφου στο άρθρο 281 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου. Η προστασία και το χρονικό διάστημα αυτής καθορίζονται για καθέναν εκ των ομόφυλων συζύγων που αποκτούν παιδί με δήλωση προς τον εργοδότη.
	8	Με το άρθρο 8 του ΣχΝ επεκτείνεται η απαγόρευση των διακρίσεων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την

		<p>ταυτότητα, έκφραση και χαρακτηριστικά φύλου καθώς και τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις και σε τομείς εθνικής αρμοδιότητας, πέραν δηλαδή όσων επέτασσε η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2000/78 να καλυφθούν και όσων έχουν ήδη καλυφθεί με προγενέστερους νόμους. Συγκεκριμένα, με τη νέα ρύθμιση δεν θα επιτρέπονται πλέον διακρίσεις με βάση τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά του προσώπου ούτε στους τομείς (α) της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, (β) των κοινωνικών παροχών και των φορολογικών διευκολύνσεων ή πλεονεκτημάτων, (γ) της εκπαίδευσης και (δ) της πρόσβασης στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγης.</p>
	<p>9</p>	<p>Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 9 επιδιώκεται η υπό όρους αναγνώριση στην Ελλάδα γάμων προσώπων του ίδιου φύλου που τελέστηκαν από Έλληνες στο εξωτερικό. Κατά το πρότυπο του άρθρου 7 ν. 1250/1982, που αντιμετώπιζε το ζήτημα των (θεωρούμενων ως ανυπόστατων πριν την έναρξη ισχύος του) πολιτικών γάμων Ελλήνων στο εξωτερικό, προβλέπεται ότι γάμοι Ελλήνων που τελέστηκαν στο εξωτερικό με πρόσωπα του ίδιου φύλου σύμφωνα με το δίκαιο του τόπου τέλεσής τους πριν από την έναρξη εφαρμογής του νόμου θεωρούνται υποστατοί από τη στιγμή που έγιναν, εκτός αν: α) έστω ένας από τους συζύγους τέλεσε στο μεταξύ νέο έγκυρο γάμο. Η περίπτωση αυτή προβλέφθηκε, ώστε να μην προκύπτει, μέσω της νομοθετικής αναγνώρισης του υποστατού του προγενέστερου γάμου στο εξωτερικό, διγαμία του προσώπου στην Ελλάδα, β) η ανυπαρξία του γάμου είχε ήδη αναγνωριστεί με αμετάκλητη απόφαση ελληνικού δικαστηρίου, γ) ο γάμος έχει λυθεί με οποιοδήποτε τρόπο ή ακυρωθεί. Σκοπός του νόμου είναι να ισχυροποιήσει αναδρομικά μόνο τους ενεργούς κατά την έναρξη της ισχύος του γάμους, προς αποφυγή της αναδρομικής ανατροπής ή μεταβολής περιουσιακών δικαιωμάτων.</p> <p>Με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 9 επιχειρείται η αποφυγή ταυτόχρονης συνύπαρξης δύο οικογενειακών έννομων σχέσεων, δηλαδή αυτής του προϋπάρχοντος γάμου ομοφύλων, που τελέστηκε στο εξωτερικό και ήδη αναγνωρίζεται στην Ελλάδα, και εκείνης του μεταγενέστερου συμφώνου συμβίωσης μεταξύ των ίδιων προσώπων, το οποίο συνάφθηκε στην Ελλάδα κατά τον ν. 4356/2015, προκειμένου τα μέρη να μπορούν να επιτύχουν στη χώρα μας μια νομική</p>

		<p>αναγνώριση της οικογενειακής σχέσης τους. Με τη σκέψη αυτή, και προς αποφυγή ευθείας παρέμβασης στην προσωπική σφαίρα των προσώπων, παρέχεται στα μέρη η δυνατότητα επιλογής, εντός έτους από την έναρξη εφαρμογής του νόμου, να διατηρήσουν το σύμφωνο συμβίωσης, λύνοντας τον γάμο τους, εφόσον επιθυμούν να διατηρήσουν τις έννομες συνέπειες του συμφώνου συμβίωσης και τις τυχόν πιο ευέλικτες συμφωνίες στις οποίες κατέληξαν στο πλαίσιο σύναψής του, διαφορετικά θα ισχύει ο γάμος τους, που τελέστηκε χρονικά πρώτος, και το σύμφωνο συμβίωσης θα θεωρείται ότι ουδέποτε καταρτίστηκε. Προς αποφυγή, ωστόσο, τυχόν αναδρομικής ανατροπής ενοχών που απορρέουν από το σύμφωνο και ήδη εκπληρώθηκαν σε εκτέλεση αυτού, ό,τι καταβλήθηκε δεν θα αναζητείται.</p>
	<p>10</p>	<p>Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 10 εισάγεται κανόνας αναγνώρισης της γονεϊκής σχέσης που έχει δημιουργηθεί ακόμη και με μη προβλεπόμενο στο ελληνικό δίκαιο τρόπο, ανεξαρτήτως του φύλου του ενός ή των δύο γονέων και της πρόβλεψης του τρόπου δημιουργίας της ως άνω σχέσης στην εσωτερική έννομη τάξη. Η ειδική αντιμετώπιση του ζητήματος δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου των άρθρων 17 επ. του Αστικού Κώδικα είναι προσανατολισμένες στην ετερόφυλη γονεϊκότητα, ώστε ρυθμιστικά να μην μπορούν να καλύψουν τις περιπτώσεις αναγνώρισης της σχέσης μεταξύ τέκνου και γονέα ανεξαρτήτως φύλου ή ομόφυλων γονέων. Για την αναγνώριση της σχέσης αυτής στην Ελλάδα απαιτείται να έχει καταχωριστεί σε δημόσιο έγγραφο χώρας του εξωτερικού. Η αναγκαιότητα σχετικής νομοθετικής πρωτοβουλίας αναδεικνύεται και από τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Βρυξέλλες, 2020), καθώς, ενόψει της διαπίστωσης της έλλειψης ομοιομορφίας των εθνικών νομοθεσιών εντός της Ένωσης επί του θέματος, καθίσταται επιβεβλημένη η λήψη μέτρων για την προστασία όλων των οικογενειών γενικά και για την αμοιβαία αναγνώριση της ιδιότητας του γονέα ειδικότερα, καθώς και για την αναγνώριση του πιστοποιητικού γέννησης παιδιού ομόφυλου ζευγαριού, που γεννήθηκε στο εξωτερικό και ως σήμερα δεν μπορεί να εγγραφεί σε ληξιαρχικά βιβλία και στο δημοτολόγιο, επομένως ούτε να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια. Ιδίως, δε, η διάταξη αυτή αποσκοπεί στην τήρηση των υποχρεώσεων της χώρας μας που απορρέουν από το πρωτογενές, κυρίως τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 21), και δευτερογενές ενωσιακό δίκαιο, όπως αυτό έχει</p>

		<p>ερμηνευτεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Στρασβούργου. Υπό το πρίσμα αυτό τα δικαστήρια ή άλλες αρμόδιες αρχές, όπως τα ληξιαρχεία, δεν θα έχουν τη δυνατότητα να μην αναγνωρίσουν δημόσιο έγγραφο ή απόφαση τρίτης χώρας, για λόγο που ανάγεται αποκλειστικά στο φύλο του γονέα ή των γονέων ή στη μη πρόβλεψη του τρόπου δημιουργίας της σχέσης στην εσωτερική έννομη τάξη.</p> <p>Με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 10 ρυθμίζεται ξεχωριστά η νομική μεταχείριση της υιοθεσίας από συζύγους του ίδιου φύλου ή της υιοθεσίας του παιδιού του ενός ομόφυλου συζύγου από τον άλλο σύζυγο η οποία έχει τελεστεί στο εξωτερικό. Προβλέπεται ότι αυτές οι υιοθεσίες αναγνωρίζονται με δικαστική απόφαση και ισχύουν αναδρομικά από τον χρόνο που έγιναν, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την αναγνώριση των σχετικών νομικών πράξεων, υπό την επιφύλαξη πάντως του άρθρου 23 ΑΚ, που συναρτά τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της υιοθεσίας με το δίκαιο της ιθαγένειας υιοθετούντος και υιοθετούμενου.</p>
	11	<p>Με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 11 του ΣχΝ παρέχεται η δυνατότητα στα πρόσωπα του ίδιου φύλου που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης του ν. 4356/2015 να τελέσουν εντός έτους από την έναρξη ισχύος του νόμου γάμο, επιτρέποντας όλως εξαιρετικά την παραγωγή των έννομων αποτελεσμάτων του αναδρομικά από τον χρόνο σύναψης του συμφώνου. Και τούτο, διότι ενδεχομένως σημαντικός αριθμός ομόφυλων ζευγαριών θα επέλεγε την τέλεση γάμου αντί της σύναψης συμφώνου συμβίωσης, αν ο γάμος προσφερόταν εξ αρχής ως επιλογή για τη νομική αναγνώριση της σχέσης τους. Η επιλογή της αναδρομικής ισχύος του γάμου έχει ως έννομη συνέπεια ότι το σύμφωνο συμβίωσης θεωρείται ότι δεν καταρτίστηκε, ό,τι όμως καταβλήθηκε σε εκπλήρωσή του (λ.χ. διατροφή) δεν αναζητείται.</p>
	12	<p>Με το άρθρο 12, ενόψει της ισότητας στον γάμο, καταργείται η αρνητική προϋπόθεση της παραγράφου 3 του άρθρου 3 ν. 4491/2017, δηλαδή εκείνη της μη ύπαρξης γάμου από το πρόσωπο που επιθυμεί να διορθωθεί το καταχωρισμένο φύλο του, ως μη έχουσα πλέον λόγο ύπαρξης.</p>
	13	<p>Με το άρθρο 13 ρυθμίζεται η έναρξη ισχύος των προτεινόμενων διατάξεων.</p>

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Έκθεση γενικών συνεπειών

18.	Οφέλη αξιολογούμενης ρύθμισης
-----	-------------------------------

			ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΟΦΕΛΗ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	ΑΜΕΣΑ	Αύξηση εσόδων					
		Μείωση δαπανών					
		Εξοικονόμηση χρόνου					
		Μεγαλύτερη αποδοτικότητα / αποτελεσματικότητα					
		Άλλο	X		X		
	ΕΜΜΕΣΑ	Βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών					
		Δίκαιη μεταχείριση πολιτών	X		X		
		Αυξημένη αξιοπιστία / διαφάνεια θεσμών					
		Βελτιωμένη διαχείριση κινδύνων					
		Άλλο					

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

Με την αξιολογούμενη ρύθμιση τα ομόφυλα ζευγάρια θα αποκτήσουν πρόσβαση στον θεσμό του γάμου και θα καταστεί ισότιμη η μεταχείριση τόσο των ιδίων όσο και των παιδιών τους, με τα ετερόφυλα ζευγάρια και τα παιδιά τους.

Ταυτόχρονα η διεύρυνση της απαγόρευσης των διακρίσεων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα, την έκφραση, τα χαρακτηριστικά φύλου καθώς και τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, σε μια σειρά τομέων για τις οποίες μέχρι σήμερα δεν προβλέπεται η εν λόγω απαγόρευση, θα συμβάλλει ουσιαστικά στην εξάλειψη των διακρίσεων και τη δικαιότερη μεταχείριση των πολιτών.

19.	Κόστος αξιολογούμενης ρύθμισης
------------	---------------------------------------

			ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΟΣΤΟΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	Σχεδιασμός / προετοιμασία					
		Υποδομή / εξοπλισμός					
		Προσλήψεις / κινητικότητα					
		Ενημέρωση εκπαίδευση εμπλεκόμενων					
		Άλλο					
	ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ & ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	Στήριξη και λειτουργία για διαχείρισης					
		Διαχείριση αλλαγών κατά την					

		εκτέλεση					
		Κόστος συμμετοχής στη νέα ρύθμιση					
		Άλλο					

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

20.	Κίνδυνοι αξιολογούμενης ρύθμισης
------------	---

			ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	Αναγνώριση / εντοπισμός κινδύνου					
		Διαπίστωση συνεπειών κινδύνων στους στόχους					
		Σχεδιασμός αποτροπής / αντιστάθμισης κινδύνων					
			Άλλο				
	ΜΕΙΩΣΗ	Πilotική εφαρμογή					

	ΚΙΝΔΥΝΩΝ	Ανάδειξη καλών πρακτικών κατά την υλοποίηση της ρύθμισης					
		Συνεχής αξιολόγηση διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων					
		Άλλο					

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

21.	<p>Γνώμες ή πορίσματα αρμόδιων υπηρεσιών και ανεξάρτητων αρχών (ηλεκτρονική επισύναψη).</p> <p>Ειδική αιτιολογία σε περίπτωση σημαντικής απόκλισης μεταξύ της γνωμοδότησης και της αξιολογούμενης ρύθμισης.</p>
	<p>Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων (2021)</p> <p>Ενωσιακή Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλλες, 2020)</p>

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε: Έκθεση διαβούλευσης

22.	<p>Διαβούλευση κατά τη διάρκεια της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας από την έναρξη κατάρτισης της αξιολογούμενης ρύθμισης μέχρι την υπογραφή από τους συναρμόδιους Υπουργούς</p>
☐	<p>Συνεργασία με άλλα υπουργεία / υπηρεσίες</p> <p>Υπουργείο Δικαιοσύνης Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας Υπουργείο Εσωτερικών Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Υπουργείο Υγείας</p>

		Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
	☐	Συνεργασία με κοινωνικούς φορείς / Ανεξάρτητες Αρχές
	☐	Διεθνής διαβούλευση

ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤ: Έκθεση νομιμότητας

24.	Συναφείς συνταγματικές διατάξεις	
	Άρθρα 4, 9, 21 Συντάγματος	
25.	Ενωσιακό δίκαιο	
	☐	Πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο (συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων) Άρθρα 9 και 20, 21 ΣΛΕΕ Άρθρα 7, 9, 20, 21, 23, 24, 33 Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ
	☐	Κανονισμός
	☐	Οδηγία Οδηγία 2000/78/ΕΚ, της 27ης Νοεμβρίου 2000, του Συμβουλίου περί διαμόρφωσης γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και το επάγγελμα

			Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών κ.ά.
	☐	Απόφαση	
26.	Συναφείς διατάξεις διεθνών συνθηκών ή συμφωνιών		
	☐	Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	Αρ. 8, 14 ΕΣΔΑ
	☐	Διεθνείς συμβάσεις	

27.	Συναφής νομολογία των ανωτάτων και άλλων εθνικών δικαστηρίων, καθώς και αποφάσεις των Ανεξάρτητων Αρχών		
			Στοιχεία & βασικό περιεχόμενο απόφασης
	☐	Ανώτατο ή άλλο εθνικό δικαστήριο (αναφέρατε)	
	☐	Ανεξάρτητη Αρχή (αναφέρατε)	
28.	Συναφής ευρωπαϊκή και διεθνής νομολογία		
			Στοιχεία & βασικό περιεχόμενο απόφασης
	☐	Νομολογία Δικαστηρίου Ε.Ε.	C-673/16, Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 5ης Ιουνίου 2018, Relu Adrian Coman κ.λπ. κατά Inspectoratul General pentru Imigrări και Ministerul Afacerilor Interne

		Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 14ης Δεκεμβρίου 2021, V.M.A. κατά Stolichna obshtina, rayon «Pancharevo», C-490/20
☐	Νομολογία Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	Αποφάσεις Schalk και Kopf κατά Αυστρίας, X κ.λπ. κατά Αυστρίας, Oliari κ.λπ. κατά Ιταλίας, Orlandi κ.λπ. κατά Ιταλίας κ.α., οι οποίες αναγνώρισαν ότι η σχέση ομόφυλου ζευγαριού εμπίπτει στην έννοια της οικογενειακής ζωής του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, D.B. κ Ελβετίας
☐	Άλλα ευρωπαϊκά ή διεθνή δικαστήρια ή διαιτητικά όργανα	

Z. Πίνακας τροποποιούμενων ή καταργούμενων διατάξεων

29.	Τροποποίηση – αντικατάσταση – συμπλήρωση διατάξεων	
	Διατάξεις αξιολογούμενης ρύθμισης	Υφιστάμενες διατάξεις
	<p>Άρθρο 3 Σύναψη γάμου από πρόσωπα του ίδιου φύλου - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 1350 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στην παρ. 1 του άρθρου 1350 του Αστικού Κώδικα, περί των όρων σύναψης γάμου, προστίθεται νέο, πρώτο, εδάφιο, και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1350 Όροι για τη σύναψη γάμου</p> <p>Ο γάμος συνάπτεται μεταξύ δύο προσώπων διαφορετικού ή ίδιου φύλου. Για τη σύναψη γάμου απαιτείται συμφωνία των μελλονύμφων. Οι σχετικές δηλώσεις γίνονται αυτοπροσώπως και χωρίς αίρεση ή προθεσμία.».</p>	<p>Τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 1350 του Αστικού Κώδικα, η οποία είχε ως εξής:</p> <p>«Για τη σύναψη γάμου απαιτείται συμφωνία των μελλονύμφων. Οι σχετικές δηλώσεις γίνονται αυτοπροσώπως και χωρίς αίρεση ή προθεσμία.»</p>

	<p style="text-align: center;">Άρθρο 4 Απάλειψη διάκρισης λόγω φύλου κατά τον νομοθετικό ορισμό του επωνύμου των τέκνων σε περίπτωση μη επιλογής εκ μέρους των γονέων - Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 1505 Αστικού Κώδικα</p> <p>Στην παρ. 3 του άρθρου 1505 του Αστικού Κώδικα, περί του επωνύμου των τέκνων, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στο πρώτο εδάφιο, η φράση «έχουν για επώνυμο το επώνυμο του πατέρα τους» αντικαθίσταται από τη φράση «έχουν σύνθετο επώνυμο, αποτελούμενο από το επώνυμο και των δύο γονέων τους», β) προστίθενται εδάφια, δεύτερο και τρίτο, και το άρθρο 1505 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1505 Επώνυμο των τέκνων</p> <p>Οι γονείς υποχρεούνται να έχουν προσδιορίσει το επώνυμο των τέκνων τους με κοινή αμετάκλητη δήλωση τους. Η δήλωση γίνεται πριν από το γάμο, είτε σε συμβολαιογράφο, είτε στο λειτουργό, ενώπιον του οποίου θα τελεσθεί ο γάμος. Ο λειτουργός οφείλει να ζητήσει τη σχετική δήλωση.</p> <p>Το οριζόμενο επώνυμο, κοινό για όλα τα τέκνα, μπορεί να είναι, είτε το επώνυμο του ενός από τους γονείς, είτε συνδυασμός των επωνύμων τους, που όμως σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από δύο επώνυμα.</p> <p>Αν οι γονείς παραλείψουν να δηλώσουν το επώνυμο των τέκνων τους, σύμφωνα με τους όρους των προηγούμενων παραγράφων, τα τέκνα έχουν σύνθετο επώνυμο, αποτελούμενο από το επώνυμο και των δύο γονέων τους. Πρώτο τίθεται το επώνυμο με αρχικό που προηγείται στο αλφάβητο. Αν το επώνυμο του ενός ή και των δύο γονέων είναι σύνθετο, το επώνυμο των τέκνων σχηματίζεται με το πρώτο από τα δύο επώνυμα.».</p>	<p>Τροποποιείται η παρ. 3 του άρθρου 1505 του Αστικού Κώδικα, η οποία είχε ως εξής:</p> <p>«Αν οι γονείς παραλείψουν να δηλώσουν το επώνυμο των τέκνων τους, σύμφωνα με τους όρους των προηγούμενων παραγράφων, τα τέκνα έχουν για επώνυμο το επώνυμο του πατέρα τους.»</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 5 Καθορισμός υποχρέων προς δήλωση των γεννήσεων – Αντικατάσταση άρθρου 21 ν. 344/1976</p>	<p>Τροποποιούνται οι διατάξεις των παρ. 1 και 3 του άρθρου 21 του ν. 344/1976 (Α' 143), το οποίο είχε ως εξής:</p> <p>« 1. Υπόχρεοι προς δήλωση των γεννήσεων είναι:</p>

<p>Το άρθρο 21 του ν. 344/1976 (Α' 143), περί των υπόχρεων προς δήλωση των γεννήσεων, αντικαθίσταται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 21 Υπόχρεοι προς δήλωση των γεννήσεων</p> <p>1. Υπόχρεοι προς δήλωση των γεννήσεων είναι:</p> <p>α) καθένας εκ των γονέων, β) ο/η ιατρός, γ) ο μαιευτής/η μαιά και δ) οποιοσδήποτε παρευρισκόταν κατά τη διάρκεια του τοκετού.</p> <p>2. Οι υπόχρεοι υπέχουν τη συγκεκριμένη υποχρέωση κατά τη σειρά αναφοράς της παρ. 1, η δε υποχρέωση των επομένων γεννάται μόνον εφόσον ο προηγούμενος αναφερθείς υπόχρεος δεν υπάρχει ή κωλύεται να δηλώσει τη γέννηση.</p> <p>3. Η δήλωση μπορεί να γίνει και από αντιπρόσωπο καθενός εκ των γονέων, εφόσον αυτός είναι εφοδιασμένος με ειδική εντολή δυνάμει συμβολαιογραφικού πληρεξουσίου. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ρυθμίζονται όλα τα θέματα που αφορούν στην προσθήκη ή αντικατάσταση στοιχείων που απαιτούνται για τη σύνταξη ληξιαρχικών πράξεων κατά την καταχώριση αυτών στα ληξιαρχικά βιβλία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα νόμο, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εκτέλεση του παρόντος νόμου.».</p>	<p>α) ο πατήρ, β) ο ιατρός, γ) η μαιά και δ) πας οιοσδήποτε παραστάς κατά τον τοκετόν.</p> <p>2. Η υποχρέωση των κατά το παρόν άρθρον κατά τάξιν επομένων γεννάται μόνον ελλείποντος ή κωλυομένου προς δήλωσιν του προηγούμενου.</p> <p>3. Η δήλωση δύναται να γίνει και υπό της μητρός ή αντιπροσώπου αυτής, έχοντος ειδικήν εντολήν δυνάμει συμβολαιογραφικού πληρεξουσίου.»</p>
<p style="text-align: center;">Άρθρο 6 Επέκταση παροχών και προνομίων σε ομόφυλους συζύγους και γονείς - Προσθήκη άρθρου 228 Α, παρ. 4 στο άρθρο 220 και παρ. 3 στο άρθρο 226 Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου, παρ. 3Α στο άρθρο 151 ν. 5078/2023</p> <p>2. Στο άρθρο 151 του ν. 5078/2023 (Α' 211), περί της ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας, προστίθεται παρ. 3Α ως εξής:</p> <p>«3Α. Σε περίπτωση απόκτησης κοινού παιδιού από ομόφυλους συζύγους, ο δικαιούχος της ειδικής παροχής του παρόντος γονέας καθορίζεται με κοινή δήλωση των συζύγων προς τον</p>	<p>Τροποποιείται το άρθρο 151 του ν. 5078/2023 (Α' 211), το οποίο είχε ως εξής:</p> <p>Άρθρο 151 Θέσπιση ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας για ελεύθερες επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενες και αγρότισσες</p> <p>1. Η μητέρα ασφαλισμένη του e-ΕΦΚΑ, ελεύθερη επαγγελματίας, αυτοαπασχολούμενη ή αγρότισσα, δικαιούται ειδική παροχή προστασίας μητρότητας διάρκειας εννέα (9) μηνών, η οποία εκκινεί μετά τη λήξη του επιδόματος μητρότητας του e-ΕΦΚΑ, βάσει του άρθρου 6 του ν. 4097/2012 (Α' 235), και συγκεκριμένα μετά το πέρας δεκατεσσάρων (14) εβδομάδων από την</p>

<p>Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης. Στην περίπτωση αυτή, ο δικαιούχος γονέας δικαιούται να μεταβιβάσει έως επτά (7) μήνες από την ειδική παροχή προς τον άλλον γονέα, ανεξαρτήτως αν αυτός εργάζεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ή είναι ελεύθερος επαγγελματίας ή αυτοαπασχολούμενος ή αγρότης.».</p>	<p>επομένη του τοκετού. Η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.) καταβάλλει στις δικαιούχους μηνιαίως ποσό ίσο με τον εκάστοτε ισχύοντα κατώτατο μισθό, κατόπιν ελέγχου ασφαλιστικής ενημερότητας.</p> <p>2. Την ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας μη μισθωτών δικαιούνται και η τεκμαιρόμενη μητέρα του άρθρου 1464 του Αστικού Κώδικα, που αποκτά τέκνο με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας και η μη μισθωτή, που υιοθετεί τέκνο από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια και έως την ηλικία των οκτώ (8) ετών. Για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου για τις έννοιες «εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο» και «ένταξη του παιδιού στην οικογένεια» ισχύουν οι ορισμοί του άρθρου 228 του π.δ. 80/2022 (Α' 222).</p> <p>3. Η μητέρα δικαιούται να μεταβιβάσει έως επτά (7) μήνες από την ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας της παρ. 1 στον πατέρα, ανεξαρτήτως αν αυτός εργάζεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ή είναι ελεύθερος επαγγελματίας ή αυτοαπασχολούμενος ή αγρότης. Για όσο χρόνο ο πατέρας λαμβάνει την άδεια που του έχει μεταβιβάσει η μητέρα, δικαιούται τις παροχές της παρ. 1, εφόσον είναι ασφαλιστικά ενήμερος.</p> <p>4. Η καταβολή της παροχής της παρ. 1 στις αγρότισσες χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Για τις ελεύθερες επαγγελματίες και αυτοαπασχολούμενες μητέρες αξιοποιείται ο Ειδικός Λογαριασμός Ανεργίας υπέρ των Αυτοτελώς και Ανεξαρτήτως Απασχολούμενων της περ. α της παρ. 2 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011 (Α' 152). Από 1ης.1.2024 στους σκοπούς του ανωτέρω Ειδικού Λογαριασμού προστίθεται η προστασία της μητρότητας των αυτοαπασχολούμενων και των ανεξαρτήτως απασχολούμενων μέσω της ειδικής παροχής της παρ. 1 και αυτός μετονομάζεται σε Ειδικό Λογαριασμό υπέρ των Αυτοτελώς και Ανεξαρτήτως Απασχολούμενων.</p> <p>5. Την ειδική παροχή προστασίας μητρότητας δικαιούνται και όσες μητέρες</p>
--	---

		<p>απέκτησαν τέκνο έως και δεκατέσσερις (14) εβδομάδες πριν από τη λήξη του έτους 2023 και ειδικότερα έως και την 24/09/2023.</p> <p>6. Η παροχή της παρ. 1 είναι αφορολόγητη, ανεκχώρητη και ακατάσχετη, στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης αντίθετης διάταξης, δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς τη φορολογική διοίκηση και το Δημόσιο εν γένει, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπά τους, τα ασφαλιστικά ταμεία ή τα πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα, και δεν υπόκειται σε οποιοδήποτε τέλος, εισφορά ή άλλη κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή του e-ΕΦΚΑ.»</p>
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 6 Επέκταση παροχών και προνομίων σε ομόφυλους συζύγους και γονείς - Προσθήκη άρθρου 228 Α, παρ. 4 στο άρθρο 220 και παρ. 3 στο άρθρο 226 Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου, παρ. 3Α στο άρθρο 151 ν. 5078/2023</p> <p>3. Στο άρθρο 220 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου προστίθεται παρ. 4 ως εξής:</p> <p>«4. Σε περίπτωση απόκτησης κοινού παιδιού από συζύγους του ίδιου φύλου, η άδεια του παρόντος χορηγείται έπειτα από σχετική δήλωση προς τον εργοδότη ή τους εργοδότες για το ποιος γονέας θα κάνει χρήση της άδειας. Οι εργοδότες υποχρεούνται να παρέχουν στους εργαζόμενους, σχετικές βεβαιώσεις.»</p>	<p>Τροποποιείται το άρθρο 220 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022), το οποίο είχε ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 220 Άδεια πατρότητας</p> <p>1. Κάθε εργαζόμενος πατέρας δικαιούται άδεια πατρότητας δεκατεσσάρων (14) εργάσιμων ημερών, με αποδοχές, η οποία πρέπει να λαμβάνεται κατά τη γέννηση του τέκνου. Η άδεια αυτή δύναται: είτε α) να χορηγείται δύο (2) ημέρες πριν την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού, οπότε οι υπόλοιπες δώδεκα (12) χορηγούνται, συνολικά ή τμηματικά, άμεσα λόγω της γέννησης του τέκνου, εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία γέννησης είτε β) να χορηγείται μετά την ημερομηνία γέννησης. Για την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης, ο εργαζόμενος γνωστοποιεί την πιθανολογούμενη ημέρα τοκετού στον εργοδότη, προκειμένου ο τελευταίος να λάβει εγκαίρως γνώση.</p> <p>2. Η άδεια πατρότητας χορηγείται υποχρεωτικά από τον εργοδότη και δεν εξαρτάται από προηγούμενη απασχόληση ή προϋπηρεσία ή από τη συζυγική ή οικογενειακή κατάσταση του εργαζόμενου.</p> <p>3. Σε περίπτωση υιοθεσίας ή αναδοχής τέκνου, ηλικίας έως οκτώ (8) ετών, η άδεια</p>

		πατρότητας χορηγείται από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια.».
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 6 Επέκταση παροχών και προνομίων σε ομόφυλους συζύγους και γονείς - Προσθήκη άρθρου 228 Α, παρ. 4 στο άρθρο 220 και παρ. 3 στο άρθρο 226 Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου, παρ. 3Α στο άρθρο 151 ν. 5078/2023</p> <p>4. Στο άρθρο 226 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου προστίθεται παρ. 3 ως εξής:</p> <p>«3. Σε περίπτωση απόκτησης κοινού παιδιού από συζύγους του ίδιου φύλου, η άδεια του παρόντος χορηγείται έπειτα από σχετική δήλωση προς τον εργοδότη ή τους εργοδότες για το ποιος γονέας θα κάνει χρήση της άδειας. Οι εργοδότες υποχρεούνται να παρέχουν στους εργαζόμενους, σχετικές βεβαιώσεις.».</p> <p>5. Σε περίπτωση απόκτησης κοινού παιδιού από συζύγους του ίδιου φύλου, που είναι υπάλληλοι κατά την έννοια του άρθρου 2 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α' 26), καθορίζεται με δήλωση προς την υπηρεσία ποιος γονέας θα κάνει χρήση καθεμιάς εκ των διευκολύνσεων του τετάρτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 50 και του πρώτου και του δεύτερου εδαφίου της παρ. 9 του άρθρου 53 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ..</p>	<p>Τροποποιείται το άρθρο 226 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022), το οποίο είχε ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 226 Άδεια μητρότητας</p> <p>1. Η συνολική διάρκεια της άδειας μητρότητας ορίζεται σε δεκαεπτά (17) εβδομάδες. Οκτώ (8) εβδομάδες θα χορηγούνται υποχρεωτικά πριν από την πιθανή ημερομηνία τοκετού και οι υπόλοιπες εννέα (9) μετά τον τοκετό. Σε περίπτωση που ο τοκετός πραγματοποιηθεί σε χρόνο προγενέστερο από αυτόν που είχε αρχικά πιθανολογηθεί, το υπόλοιπο της άδειας θα χορηγείται υποχρεωτικά μετά τον τοκετό, ώστε να εξασφαλίζεται χρόνος συνολικής άδειας δεκαεπτά (17) εβδομάδων. Ο χρόνος αυτής της άδειας αμείβεται σύμφωνα με τις προβλεπόμενες για το θέμα αυτό διατάξεις.</p> <p>2. Η τεκμαιρόμενη μητέρα του άρθρου 1464 του Αστικού Κώδικα, που αποκτά τέκνο με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας, καθώς και η εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια και έως την ηλικία των οκτώ (8) ετών, δικαιούνται το μεταγενέθλιο τμήμα της άδειας μητρότητας, που ορίζεται στην προηγούμενη παράγραφο, καθώς και τις πάσης φύσεως αποδοχές και επιδόματα που συνδέονται με αυτήν, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις επιμέρους καταστατικές διατάξεις του φορέα ασφάλισής τους. Για την εφαρμογή της παρούσας:</p> <p>α) ως «εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο» νοείται η εργαζόμενη γυναίκα, η οποία είναι εγγεγραμμένη στο Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Θετών Γονέων και μετά από απόφαση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας παραλαμβάνει, για φροντίδα και ανατροφή με σκοπό την υιοθεσία, παιδί από κοινωνική υπηρεσία της κατά περίπτωση Μονάδας Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας ή άλλου φορέα που έχει υπό την προστασία του το παιδί ή από τον φυσικό γονέα ή τους φυσικούς γονείς του</p>

		<p>παιδιού ακόμη και πριν την έκδοση της δικαστικής απόφασης υιοθεσίας, και</p> <p>β) ως «ένταξη του παιδιού στην οικογένεια» νοείται: βα) η ημερομηνία φυσικής παράδοσης, για φροντίδα και ανατροφή με σκοπό την υιοθεσία, του παιδιού στην «εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο» από την κατά περίπτωση Μονάδα Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας ή από όποιον άλλον φορέα έχει υπό την προστασία του το παιδί, όπως αποδεικνύεται από σχετικό έγγραφο της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, ή από τον φυσικό γονέα ή τους φυσικούς γονείς του παιδιού ακόμη και πριν την έκδοση της δικαστικής απόφασης υιοθεσίας, όπως αποδεικνύεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο που συνάπτει η «εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο» με τον φυσικό γονέα ή τους φυσικούς γονείς του παιδιού, ή ββ) η ημερομηνία, κατά την οποία καθίσταται τελεσίδικη η δικαστική απόφαση που αναγνωρίζει αλλοδαπή απόφαση υιοθεσίας από την εργαζόμενη που υιοθετεί τέκνο.</p> <p>Η προθεσμία για την υποβολή αιτήματος για χορήγηση του μεταγενέθλιου τμήματος του επιδόματος μητρότητας (επιδόματος λοχείας) αρχίζει από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια.</p>
	<p align="center">Άρθρο 7 Προστασία από την απόλυση των ομόφυλων γονέων - Προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 281 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου</p> <p>Στο άρθρο 281 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022, Α' 222), περί προστασίας της μητρότητας, προστίθεται παρ. 4 ως εξής:</p> <p>«4. Σε περίπτωση απόκτησης κοινού παιδιού από συζύγους του ίδιου φύλου, η προστασία του παρόντος χορηγείται έπειτα από σχετική δήλωση προς τους εργοδότες για το ποιος γονέας θα κάνει χρήση της προστασίας. Οι εργοδότες υποχρεούνται να παρέχουν στους εργαζόμενους, σχετικές βεβαιώσεις.».</p>	<p>Τροποποιείται το άρθρο 281 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022), το οποίο είχε ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 281 Προστασία μητρότητας</p> <p>1. Απαγορεύεται και είναι απόλυτα άκυρη η καταγγελία της σύμβασης ή σχέσης εργασίας εργαζόμενης από τον εργοδότη της τόσο κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της όσο και για χρονικό διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών μετά τον τοκετό ή κατά την απουσία της για μεγαλύτερο χρόνο, λόγω ασθένειας που οφείλεται στην κύηση ή τον τοκετό, καθώς και η καταγγελία της σύμβασης ή σχέσης εργασίας εργαζομένου πατέρα από τον εργοδότη του για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών μετά τον τοκετό, εκτός εάν υπάρχει σπουδαίος λόγος για καταγγελία της σύμβασης εργασίας. Η</p>

		<p>προστασία από την καταγγελία της σύμβασης ή σχέσης εργασίας ισχύει τόσο έναντι του εργοδότη στον οποίο ο/η εργαζόμενος/η γονέας προσλαμβάνεται, χωρίς να έχει προηγουμένως απασχοληθεί αλλού, πριν συμπληρώσει τη διάρκεια της προστασίας του πρώτου εδαφίου, όσο και έναντι του νέου εργοδότη, στον οποίο ο/η εργαζόμενος/η γονέας προσλαμβάνεται, και μέχρι τη συμπλήρωση του χρονικού διαστήματος που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο. Ως σπουδαίος λόγος δεν μπορεί να θεωρηθεί ενδεχόμενη μείωση της απόδοσης στην εργασία της εγκύου, που οφείλεται στην εγκυμοσύνη ή στις οικογενειακές υποχρεώσεις του εργαζόμενου γονέα, κατά την έννοια του άρθρου 218.</p> <p>2. Ο ν. 1302/1982 (Α` 133), το Κεφάλαιο Β του Τμήματος Ι του Μέρους Β`, όπως και κάθε διάταξη που αναφέρεται στην προστασία της μητρότητας εφαρμόζεται και στους εργαζόμενους με σχέση έμμισθης εντολής.</p> <p>3. Η προστασία έναντι της καταγγελίας της σχέσης εργασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, ισχύει και για τις εργαζόμενες που υιοθετούν τέκνο ηλικίας έως έξι (6) ετών, με χρονική αφετηρία την τοποθέτηση του τέκνου στην οικογένεια, καθώς και για τις εργαζόμενες που εμπλέκονται στη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας, είτε ως τεκμαιρόμενες μητέρες, με χρονική αφετηρία τη γέννηση του παιδιού, είτε ως κυοφόροι γυναίκες.».</p>
	<p>Άρθρο 8 Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών - Τροποποίηση άρθρου 1 και παρ. 2 και 4 άρθρου 3 ν. 4443/2016</p> <p>1. Στο άρθρο 1 του ν. 4443/2016 (Α' 232), περί σκοπού, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) στην περ. β) η φράση «ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου στον τομέα</p>	<p>Τροποποιείται το άρθρο 1 του ν. 4443/2016, το οποίο είχε ως εξής:</p> <p>«Άρθρο 1 Σκοπός</p> <p>Σκοπός των διατάξεων του Μέρους Α είναι η προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και η καταπολέμηση των διακρίσεων: α) λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών σύμφωνα με την Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000, β) λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων,</p>

της απασχόλησης και της εργασίας» αντικαθίσταται από τη φράση «ταυτότητας, χαρακτηριστικών ή έκφρασης φύλου στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας», β) μετά από τη φράση «της 27ης Νοεμβρίου 2000,» προστίθεται η φράση «γ) λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, χαρακτηριστικών ή έκφρασης φύλου στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών παροχών και των φορολογικών διευκολύνσεων ή πλεονεκτημάτων, της εκπαίδευσης, και της πρόσβασης στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγης,» γ) η φράση «μεταξύ άλλων και για γ)» αντικαθίσταται από τη φράση «μεταξύ άλλων και για δ)» και το άρθρο 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1
Σκοπός

Σκοπός των διατάξεων του Μέρους Α είναι η προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και η καταπολέμηση των διακρίσεων: α) λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών σύμφωνα με την Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000, β) λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, χαρακτηριστικών ή έκφρασης φύλου στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας σύμφωνα με την Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000, γ) λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης,

αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας σύμφωνα με την Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000, μεταξύ άλλων και για γ) τη διευκόλυνση της άσκησης των δικαιωμάτων των εργαζομένων στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων σύμφωνα με την Οδηγία 2014/54/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014.».

<p>θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, χαρακτηριστικών ή έκφρασης φύλου στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών παροχών και των φορολογικών διευκολύνσεων ή πλεονεκτημάτων, της εκπαίδευσης, και της πρόσβασης στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγης, μεταξύ άλλων και για δ) τη διευκόλυνση της άσκησης των δικαιωμάτων των εργαζομένων στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων σύμφωνα με την Οδηγία 2014/54/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014.».</p>	
<p style="text-align: center;">Άρθρο 8 Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών - Τροποποίηση άρθρου 1 και παρ. 2 και 4 άρθρου 3 ν. 4443/2016</p> <p>2. Στην παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4443/2016, περί πεδίου εφαρμογής, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η φράση «Με την επιφύλαξη των παρ. 3, 4, 6» αντικαθίσταται από τη φράση «Με την επιφύλαξη των παρ. 3 και 6», β) μετά από τη φράση «αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης» προστίθεται η φράση «, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, χαρακτηριστικών ή έκφρασης φύλου» και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«2. Με την επιφύλαξη των παρ. 3 και 6 του παρόντος, καθώς και του άρθρου 4, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, θρησκευτικών ή</p>	<p>Τροποποιείται η παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4443/2016, η οποία είχε ως εξής:</p> <p>«2. Με την επιφύλαξη των παρ. 3, 4, 6 του παρόντος, καθώς και του άρθρου 4, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, και όσον αφορά:</p> <p>α) την κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης,</p> <p>β) τις κοινωνικές παροχές και τις φορολογικές διευκολύνσεις ή πλεονεκτήματα,</p> <p>γ) την εκπαίδευση,</p> <p>δ) την πρόσβαση στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγης.»</p>

	<p>άλλων πεποιθήσεων, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, χαρακτηριστικών ή έκφρασης φύλου εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, και όσον αφορά:</p> <p>α) την κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης,</p> <p>β) τις κοινωνικές παροχές και τις φορολογικές διευκολύνσεις ή πλεονεκτήματα,</p> <p>γ) την εκπαίδευση,</p> <p>δ) την πρόσβαση στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγης.».</p>	
	<p style="text-align: center;">Άρθρο 8 Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών - Τροποποίηση άρθρου 1 και παρ. 2 και 4 άρθρου 3 ν. 4443/2016</p> <p>3. Η παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4443/2016 αντικαθίσταται ως εξής:</p> <p>«4. Οι διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου αναφορικά με την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης δεν εφαρμόζονται στις πάσης φύσεως παροχές που προσφέρουν τα δημόσια συστήματα ή τα εξομοιούμενα προς τα δημόσια, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ή πρόνοιας.</p> <p>Οι διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου αναφορικά με την αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν θίγουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για την τήρηση της δημόσιας ασφάλειας, τη διασφάλιση της δημόσιας τάξης, την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας και την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.».</p>	<p>Τροποποιείται η παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4443/2016, η οποία είχε ως εξής:</p> <p>«4. Οι διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου αναφορικά με την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου δεν εφαρμόζονται στις πάσης φύσεως παροχές που προσφέρουν τα δημόσια συστήματα ή τα εξομοιούμενα προς τα δημόσια, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ή πρόνοιας και δεν θίγουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για την τήρηση της δημόσιας ασφάλειας, τη διασφάλιση της δημόσιας τάξης, την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας και την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.»</p>
30.	Κατάργηση διατάξεων	

	Διατάξεις αξιολογούμενης ρύθμισης που προβλέπουν κατάργηση	Καταργούμενες διατάξεις
	<p>Άρθρο 12 Καταργούμενες διατάξεις – Κατάργηση παρ. 3 άρθρου 3 ν. 4491/2017</p> <p>Η παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4491/2017 (Α' 152), περί της προϋπόθεσης αγαμίας για τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου, καταργείται.</p>	<p>Η παρ. 3 του άρθρου 3 ν. 4491/2017 (Α' 152), η οποία είχε ως εξής:</p> <p>«3. Προϋπόθεση για τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου είναι το πρόσωπο που αιτείται τη διόρθωση να μην είναι έγγαμο.».</p>

Η. Έκθεση εφαρμογής της ρύθμισης

31.	Συναρμοδιότητα Υπουργείων / υπηρεσιών / φορέων		
	Σχετική διάταξη αξιολογούμενης ρύθμισης	Συναρμόδια Υπουργεία – Συναρμόδιες υπηρεσίες / φορείς	Αντικείμενο συναρμοδιότητας
	Άρθρο 3	Δικαιοσύνης	Τροποποίηση Αστικού Κώδικα
	Άρθρο 4	Δικαιοσύνης	Τροποποίηση Αστικού Κώδικα
	Άρθρο 5	Εσωτερικών	Τροποποίηση άρθρου 21 του ν. 344/1976 (Α' 143). Εξουσιοδοτική διάταξη για έκδοση ΥΑ από τον Υπουργό Εσωτερικών.
	Άρθρο 6	Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	Προσθήκη στον Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου άρθρου 228 Α, παρ. 4 στο άρθρο 220 και παρ. 3 στο άρθρο 226 και προσθήκη παρ. 3Α στο άρθρο 151 ν. 5078/2023

	Άρθρο 7	Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	Προσθήκη παρ. 4 στο άρθρο 281 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου
	Άρθρο 8	Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας	<p>Αρχή ίσης μεταχείρισης (ζήτημα ισότητας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων), Επέκταση αρχής ίσης μεταχείρισης (ως προς τα προβλεπόμενα χαρακτηριστικά) στον τομέα των κοινωνικών παροχών.</p> <p>Επέκταση αρχής ίσης μεταχείρισης (ως προς τα προβλεπόμενα χαρακτηριστικά):</p> <ul style="list-style-type: none"> - στην κοινωνική ασφάλιση - στην υγειονομική περίθαλψη, - στις φορολογικές διευκολύνσεις ή πλεονεκτήματα, - στην εκπαίδευση, - στην πρόσβαση στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγης.
		Εργασίας	
		Υγείας	
		Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών	
		Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού	
		Ανάπτυξης	

	Άρθρο 9	Δικαιοσύνης	Ρυθμίσεις περιπτώσεων προϋφιστάμενου γάμου προσώπων ίδιου φύλου που τελέστηκε στο εξωτερικό
	Άρθρο 10	Δικαιοσύνης	Ρυθμίσεις για την αναγνώριση γονεϊκής σχέσης που έχει δημιουργηθεί στο εξωτερικό και ειδική ρύθμιση για την περίπτωση υιοθεσίας στο εξωτερικό
	Άρθρο 11	Δικαιοσύνης	Ρύθμιση για την αναδρομική ισχύ γάμου σε περίπτωση προηγούμενης σύναψης συμφώνου συμβίωσης
	Άρθρο 12	Δικαιοσύνης	Κατάργηση της παρ. 3 του άρθρου 3 ν. 4491/2017 (Α' 152)

32.	Έκδοση κανονιστικών πράξεων και εγκυκλίων				
------------	--	--	--	--	--

	Εξουσιοδοτική ή διάταξη	Είδος πράξης	Αρμόδιο ή επισπεύδων Υπουργείο ή υπηρεσία	Αντικείμενο	Χρονοδιάγραμμα (ενδεικτική ή αποκλειστική προθεσμία)
	Αρ. 5 παρ. 2	Υπουργική Απόφαση	Υπουργείο Εσωτερικών	Ρύθμιση όλων των θεμάτων που αφορούν την προσθήκη ή αντικατάσταση στοιχείων που απαιτούνται για τη σύνταξη	Δύο μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

				ληξιαρχικών πράξεων κατά την καταχώριση αυτών στα ληξιαρχικά βιβλία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα νόμο, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εκτέλεση του παρόντος νόμου.	
--	--	--	--	--	--

	Ανάγκη σύστασης νέου νομικού προσώπου, ανώνυμης εταιρίας ή δημόσιας υπηρεσίας
33.	Ποιες διατάξεις της αξιολογούμενης ρύθμισης προβλέπουν τη σύσταση νέου νομικού προσώπου, ανώνυμης εταιρίας ή δημόσιας υπηρεσίας;
34.	Γιατί προτείνεται η σύσταση αυτού του νέου οργάνου και δεν επαρκούν οι υφιστάμενες διοικητικές δομές για να επιτευχθεί ο στόχος της αξιολογούμενης ρύθμισης;
35.	Χρόνος έναρξης λειτουργίας του νέου οργάνου
36.	Έχει γίνει η σχετική οικονομοτεχνική μελέτη αναφορικά με τη σύσταση του νέου οργάνου; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐ Εάν ΝΑΙ , να επισυναφθεί ηλεκτρονικά.

	Στοιχεία νέου νομικού προσώπου, ανώνυμης εταιρίας ή δημόσιας υπηρεσίας
37.	Επωνυμία ή ονομασία και νομική μορφή
38.	Χώρος λειτουργίας του νέου οργάνου
39.	Διασφάλιση επαρκούς υλικοτεχνικού & ηλεκτρονικού εξοπλισμού
40.	Τρόπος στελέχωσης του νέου οργάνου